

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat in op de vraag hoe Velsen haar financiële risico's opvangt zonder dat het beleid aangepast moet worden. Hiervoor is inzicht nodig in de omvang van de aanwezige risico's, de mogelijkheden om de risico's af te dekken (weerstandscapaciteit) en de relatie tussen deze twee: het weerstandsvermogen.

Met ingang van deze begroting worden de aanwezige risico's per programma in deze paragraaf gepresenteerd. Het risico kan kwantificeerbaar of niet kwantificeerbaar zijn (in een getal worden uitgedrukt) en daarnaast incidenteel of structureel van aard zijn.

- I. Beoordeling weerstandsvermogen
- II. Aanwezige risico's
- III. Aanwezige weerstandscapaciteit
- IV. Financiële kengetallen

I. Beoordeling weerstandsvermogen

Doordat de risico's die gemeenten lopen verschillen, is het niet mogelijk een algemene norm te stellen voor een goede relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's (het benodigd weerstandsvermogen). Het is aan de gemeenten zelf een beleidslijn te formuleren over de weerstandscapaciteit die de organisatie noodzakelijk acht in relatie tot de risico's (Circulaire BBV).

Weerstandsvermogen

Het benodigde weerstandsvermogen dat uit de risico-inventarisatie voortvloeit, wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit en uitgedrukt in een ratio.

Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit / gekwantificeerde risico's

De ratio wordt beoordeeld door gebruik te maken van onderstaande waarderingstabel. Deze waardering is tot stand gekomen in samenwerking tussen het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en de Universiteit Twente.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen wordt in een ratio weergegeven. De ratio wordt bepaald door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door het benodigd weerstandsvermogen.

Om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen worden de risico's en weerstandscapaciteit geïnventariseerd. In de onderstaande paragrafen worden de afzonderlijke onderdelen toegelicht.

De componenten en het ratio van het weerstandsvermogen staan hieronder weergegeven.

(bedragen x € 1 mln)

Weerstandsvermogen	Jaarstukken	Begroot	Jaarstukken	Begroot
	2017	2019	2018	2020
Totaal weersstandscapaciteit	16,6	15,6	17,7	15,6
Totaal risico's	8,7	7,6	8,3	8,9
Weerstandsvermogen	1,9	2,1	2,1	1,8

Het ratio weerstandsvermogen is afgenomen naar 1,8. Deze daling werd bij de Perspectiefnota verwacht, door incidentele aanvulling van het begrotingstekort uit de Algemene reserve. Ook zijn de risico's voor het sociaal domein (open einde regeling en continuïteit van zorg) hoger ingeschat. De ratio van 1,8 blijft boven het door de raad gestelde minimum van 1,4.

II. Aanwezige risico's

De ingeschatte risico's zijn toegenomen met € 0,6 mln naar in totaal 8,9 mln. De risico's voor het Sociaal domein (open einde regelingen en continuïteit van zorg) en de Algemene uitkering zijn verhoogt.

(bedragen x € 1 mln)

Risico's per programma	Risico	I / S	Jaarstukken	Begroot	Jaarstukken	Begroot
			2017	2019	2018	2020
1. Ondernemend en duurzaam Velsen	Brexit	I	2,3	2,3	2,5	n.k.
	Garanties en borgstellingen	I	n.k.	n.k.	n.k.	2,3
2. Vitaal en sociaal Velsen	Open einde regelingen	S	2,2	1,2	1,2	1,8
	Tarieven jeugd	I		n.k.	0,3	0,0
	Continuïteit zorg	S			n.k.	0,3
	Nieuwe normbedragen onderwijshuisvesting	I		n.k.		n.k.
	BTW sport	S			n.k.	n.k.
	Imagoschade	I	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Garanties en borgstellingen	I	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Wonen en leven in Velsen	Dienstbetoon pontveren Noordzeekanaal	S	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Wintergladheidsbestrijding	S	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Projectrisico	I	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Decentralisatie bodemtaken	S			n.k.	n.k.
	Garanties en borgstellingen	I	1,1	1,1	1,2	1,1
4. Burger en bestuur	Omgevingsvergunningen	I	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
5. Organisatie en financiën	Algemene Uitkering	S	0,8	1,0	1,4	1,8
	Stijgende marktrente	S	0,2	0,2	0,2	0,1
	Privacy wetgeving	I	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Invoering Vennootschapsbelasting	S	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Grondexploitaties	S	1,2	1,2	1,0	1,0
	Asbest	I	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Garanties en borgstellingen	I	0,7	0,5	0,5	0,5
Totaal gekwantificeerde risico's			8,7	7,6	8,3	8,9

Programma Ondernemend en duurzaam Velsen

Garanties / Borgstellingen / Achtervang borgstellingen

Zeehaven NV

De gemeente staat borg voor een bedrag van € 9 mln (ultimo 2018) voor Zeehaven NV

HVC

Velsen staat via het Afvalschap IJmond-Zaanstreek samen met 48 gemeenten en 5 waterschappen garant voor de leningen en verliezen van HVC. Deze garantie vloeit voort uit het aandeelhouderschap van de betreffende gemeenten in HVC. In eerste instantie staan de aandeelhouders gezamenlijk garant. Daarnaast zijn de aandeelhouders ook hoofdelijk aansprakelijk, d.w.z. ieder afzonderlijk. Aangezien gemeenten niet failliet kunnen gaan en altijd aan hun verplichtingen zullen voldoen, zal hoofdelijke aansprakelijkheid niet aan de orde zijn.

Omdat voor de garantstelling een provisie geldt van 1%, is besloten in dit specifieke geval bij het risicobedrag voor het weerstandsvermogen eveneens uit te gaan van 1% van de waarde van de volledige garantstelling, dit wijkt af van de standaard van 10 %. Het restantbedrag van de geldlening bedraagt € 157,6 mln (ultimo 2018).

Brexit

Velsen is een gemeente die met haar belangrijkste sectoren (staal, vis, cruise/ferry) een sterk economisch internationaal karakter heeft. In welke mate de Brexit in algemene zin gevolgen heeft, is moeilijk in te schatten. Het is onduidelijk onder welke voorwaarden en met welke principes van vrijhandelsverkeer de uittreding zal plaatsvinden. Dit zal in belangrijke mate de effecten voor Velsen bepalen.

Programma Vitaal en sociaal Velsen

Open einde regelingen algemeen

De gemeente is op basis van diverse wet- en regelgeving verplicht om hulp of assistentie te verlenen. Dit worden ook wel de open einderegelingen genoemd. De middelen die voor deze regelingen beschikbaar zijn in de begroting kunnen niet toereikend zijn om de werkelijke aanvragen te dekken, indien de vraag onverwacht sterk stijgt. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het minimabeleid (waaronder de bijzondere bijstand), de gemeentelijke schuldhulpverlening, Wmo-maatwerkvoorzieningen (zoals hulp bij het huishouden en Begeleiding), bijstandsuitkeringen, de taken die zijn belegd bij IJmond Werkt! in het kader van de Participatiewet en de uitvoering van de Jeugdwet.

Verwacht wordt dat de kosten voor het Sociaal Domein, met name door de uitvoering van de Jeugdwet, zullen toenemen. Onder andere door de ontwikkelingen op het gebied van de zorgvraag.

Open einde regeling: Abonnementstarief

Een specifiek risico van de open einde regelingen is de eigen bijdrage voor Wmo; het abonnementstarief. Vanaf 2019 wordt een landelijk vaste eigen bijdrage gehanteerd (2020 € 19) in plaats van de daarvoor geldende inkomensafhankelijke bijdrage. De eigen bijdrage is daardoor, voor het grootste deel van doelgroep, aanzienlijk verlaagd.

Het is nog niet goed in te schatten wat het effect is van de verwachte aanzuigende werking (meer aanvragen). Wel is duidelijk dat de compensatie van het rijk (Velsen: € 765.000) niet toereikend is om het financiële effect voor de gemeente volledig te compenseren. Wij gaan er vanuit dat het Rijk deze ontwikkeling onderkent en met maatregelen komt. Dit kan zijn een aanvullende vergoeding voor de gemeenten of het aanpassen van het beleid.

Continuïteit zorg

Er zijn momenteel zorgen over de financiële weerbaarheid van een aantal jeugdhulp organisaties in de regio. Hierdoor kan de continuïteit van zorg aan kinderen en jongeren in de regio mogelijk in gevaar komen. Vanuit deze verantwoordelijkheid die de gemeente hierin heeft, monitoren de gemeenten in de jeugdhulpregio gezamenlijk, in nauw overleg met desbetreffende aanbieders, de financiële positie van de organisaties. Daar waar nodig worden de sturing- en toezichtmogelijkheden aangescherpt. Indien nodig ook in afstemming met de Jeugdautoriteit en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Nieuwe normbedragen onderwijshuisvesting

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van september 2019 de nieuwe Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs, incl. de verhoogde normbedragen, vastgesteld. De normbedragen zijn verhoogd om de prijsontwikkeling van de afgelopen jaren te compenseren, ook zijn de effecten van de nieuwe eisen in het bouwbesluit verwerkt. De hogere normbedragen hebben vooral effect op het nieuwe Masterplan Onderwijshuisvesting 2021-2037 / Integraal Huisvestingsplan 2021-2037. Het financiële effect is nog niet in te schatten.

BTW sport

Tot en met 2018 valt het gelegenheid tot geven van sport voor de gemeente onder het btw regime. Dit houdt in dat de gemeente btw afdraagt en de btw kan terug vragen. Vooral bij investeringen is dit gunstig. Deze voordelige regeling vervalt vanaf 2019.

De gemeenten worden gecompenseerd voor het nadeel. Voor 2019 is er € 152 miljoen subsidie beschikbaar. Toekenning van de compensatie is ongewis i.v.m. totale hoogte van aangevraagde subsidie, deze ligt boven het landelijk beschikbare budget. Uiterlijk 31 januari 2021 vindt per gemeente een herziening en vaststelling plaats. Dit kan betekenen dat een gemeente een extra uitkering krijgt, of dat er een bedrag wordt teruggevorderd.

Imagoschade

Als gevolg van incidenten in de eigen sportaccommodaties of elders in de regio kan er imagoschade optreden. Hierbij kan men denken aan legionella, agressiviteit, ernstige overlast, veiligheidsproblemen, etc. Het gevolg van deze schade is o.a. terugloop bezoek en inkomstenderving. De organisatie heeft maatregelen getroffen door werkafspraken en het werken met protocollen. Zo is het cruciaal hoe bij incidenten de communicatie naar alle betrokkenen verloopt.

Garanties / Borgstellingen / Achtervang borgstellingen

Dit is het risico dat een partij waarvoor Velsen borg staat niet meer aan zijn/haar verplichtingen kan voldoen. De gemeente Velsen staat borg voor leningen van diverse sportverenigingen tot een bedrag van € 563.000 (per 31-12-2018). Deze tellen voor 10% mee in het risico.

Programma Wonen en leven in Velsen

Dienstbetoon Pontveren Noordzeekanaal

In de overeenkomst Dienstbetoon pontveren Noordzeekanaal staan afspraken met de gemeenten Velsen, Haarlemmerliede en Zaanstad over het voorzieningenniveau van het veervoer zoals dat door Amsterdam wordt aangeboden. Eind 2007 zijn de drie Noordzeekanaalveren overgedragen van Rijkswaterstaat aan de gemeente Amsterdam. Als onverhoopt blijkt dat de afkoopsom die Amsterdam voor de dienstbetoon pontveren heeft gekregen niet voldoende is, bestaat het risico dat de hoofdstad aan Velsen verzoekt om bij te dragen in de exploitatie. Velsen kan daarbij een voorbehoud maken dat terugvalt op de overeenkomst uit 1856, waarin het Rijk zich verplicht de veerverbinding in stand te houden.

Wintergladheidsbestrijding

In de huidige Dienstverleningsovereenkomst met HVC wordt de dienstverlening afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten door HVC. Dat betekent dat de gladheidsbestrijding een onderdeel vaste kosten kent (apparaatskosten) en variabele kosten (per uitruk). In de begroting zijn de kosten opgenomen van een gemiddelde winter, gebaseerd op het gemiddeld aantal uitrukken (20 stuks) van de afgelopen 8 jaren. In de praktijk zal een winter 'nooit' gemiddeld zijn en kunnen de variabele kosten afwijken.

Projectrisico

Bij complexe, grotere projecten is de kans aanwezig op overschrijding van het beschikbare budget, veroorzaakt door onvoorziene elementen zoals aanbestedingen, niet halen van een planning, etc. De organisatie probeert dit zo goed mogelijk op te vangen door onder meer het instellen van een projectorganisatie, betrouwbare haalbaarheidsonderzoeken, een kwalitatieve input van adviseurs en een strakke directievoering tijdens de realisatie.

Decentralisatie bodemtaken

Met inwerkingtreding van de Omgevingswet komt een aantal provinciale bevoegdheden m.b.t. het bodemdomein bij gemeenten te liggen. Op dit moment worden de taken die bij deze bevoegdheden horen door de Omgevingsdienst IJmond, namens de provincie, uitgevoerd. Middels het project Warme Overdracht is de provincie gestart met de decentralisatie van de taken en bevoegdheden. Voor gemeenten is het aandachtspunt hoe deze taken intern te beleggen zijn.

De verwachting is dat in de zomer van 2020 duidelijk is op welke wijze de te decentraliseren taken worden gefinancierd. Hieraan zit een financieel risico voor gemeenten indien er een herverdeeffect optreedt en de financiering van rijkswege onvoldoende is. Zorgen zijn er over de sanering van locaties, waar toekomstige woningbouw is gepland, nu ISV-gelden zijn opgedroogd.

Garanties / Borgstellingen / Achtervang borgstellingen

Woningcorporaties

Indien een woningcorporatie niet zelfstandig aan haar rente- en aflossingsverplichtingen van leningen kan voldoen, worden de tekorten in eerste instantie gedragen door de buffers van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en de overige corporaties. Mochten deze reserves niet toereikend zijn dan staan alle gemeenten en het Rijk garant voor deze tekorten door renteloze leningen te verstrekken aan het Waarborgfonds. Het Rijk staat garant voor 50% en de gemeenten ook. De gemeenten waar de corporaties zijn gevestigd die schade lijden, worden voor 25% van dit deel aangesproken, de overige gemeenten voor het restant (25%).

De gemeente staat voor niet meer garant dan het WSW aan leningen toestaat aan de woningcorporaties. Jaarlijks stelt het WSW per woningcorporatie het borgingsplafond vast. Voor 2020 is het voor de corporaties in Velsen bepaald op € 288 mln. Omdat het onduidelijk is in welke mate de woningbouwcorporaties in Velsen en in de rest van Nederland gebruik zullen maken van het borgingsplafond wordt voor de berekening van het risico uitgegaan van 50% van de boekwaarde van de lopende leningen van de woningbouwcorporaties in Velsen, groot € 119 mln ultimo 31 december 2018. Het risico van het niet voldoen van de verplichtingen wordt geschat op 1%.

Wonen

In het kader van langer zelfstandig wonen staat de gemeente garant voor een lening van € 471.000 van een serviceflat. Deze telt voor 10% mee in het risico.

Waarborgfonds Eigen Woningen

De gemeente fungeert als achtereervanger voor de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Als achtereervanger is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan het waarborgfonds als deze in liquiditeitsproblemen komt door een te laag fondsvermogen. Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) aan de geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Geldgevers kunnen het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop.

De achtereervang functie van de gemeente geldt alleen voor hypotheekleningen die tot 1 januari 2011 zijn afgesloten. Hierdoor neemt risico jaarlijks verder af. De gemeente staat garant voor € 310 mln (ultimo 31 december 2018). De Stichting WEW heeft aangegeven te verwachten dat er tot en met 2024 geen aanspraken op de achtereervang functie zullen worden gedaan. Om die reden wordt het risico op € 0 gezet.

Programma Burger en bestuur

Omgevingsvergunningen

De verwachting is dat het aantal omgevingsvergunningaanvragen nog steeds zal toenemen. Dit betreft met name kleinschalige particuliere bouwprojecten. Daar staat tegenover dat de opbrengsten van kleinschalige projecten lager zijn.

Programma Organisatie en financiën

Algemene uitkering

Bij de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn een aantal onzekerheden te benoemen die hieronder kort worden toegelicht.

Algemeen

De ontwikkelingen rond de algemene uitkering zijn moeilijk te voorspellen. Bij elke nieuw verschenen circulaire blijken inzichten gewijzigd. Dit houdt in dat de hoogte van de algemene uitkering van circulaire op circulaire sterk kan afwijken. Dit geeft veel onzekerheid in het meerjarenperspectief.

Verdeelmodellen Sociaal Domein

In 2015 zijn de objectieve verdeelmodellen voor de integratie-uitkering Sociaal domein in werking getreden. Op dit moment loopt een onderzoek naar de kostenverschillen tussen gemeenten en alternatieven voor het huidige verdeelmodel. Verwacht wordt dat vanaf 2021 het nieuwe verdeelmodel van kracht zal zijn. Het model wordt in mei 2020 bekend gemaakt.

BTW compensatiefonds

Een deel van het gemeentefonds is afgescheiden om gemeenten te compenseren voor de betaalde BTW. Uit dit BTW Compensatiefonds worden op basis van declaraties de werkelijke uitgaven BTW vergoed. Aan het fonds is een plafond gekoppeld.

Als het fonds niet volledig wordt aangesproken vloeien de middelen (overschot in het fonds) terug naar het gemeentefonds. Dit verwachte overschot is de afgelopen twee jaar aanzienlijk geslonken. Het is onzeker hoe de aanspraken uit het fonds zich ontwikkelen. Dit heeft een effect op het eventueel terugvloeien van middelen naar het gemeentefonds. Op lange termijn bestaat het risico dat dit resulteert in een korting op het gemeentefonds.

Stijgende marktrente

Als de rente op de geld- en kapitaalmarkt zich ongunstig ontwikkelt ten opzichte van de percentages die in de begroting zijn opgenomen, moeten we rekening houden met extra rentelasten (zie ook de Paragraaf financiering). De ontwikkeling van de rente is moeilijk in te schatten. De rente is momenteel historisch laag. De kans dat dit risico zich voordoet is geschat op 25%

Privacywetgeving

De Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) bevat de verplichting tot het melden van zogenaamde datalekken. Een datalek is een beveiligingsincident waarbij sprake is van toegang tot, vernietiging, wijziging of het vrijkomen van persoonsgegevens zonder dat dit ook de bedoeling is van de organisatie.

Een datalek moet worden gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Tevens kan het noodzakelijk zijn dat het datalek wordt gemeld aan de betrokken personen. De Autoriteit Persoonsgegevens kan (hoge) boetes opleggen in het geval er ten onrechte geen melding hiervan heeft plaatsgevonden. Een dergelijke boete kan ook opgelegd worden als de Autoriteit Persoonsgegevens vaststelt dat de organisatie nalatig is geweest in het beveiligen van de persoonsgegevens en dat daardoor 'het lek' is ontstaan. De melding zelf levert geen straf op, maar is juist bedoeld om de betrokken organisatie te stimuleren de (kwali)ke gevolgen van het datalek zo snel mogelijk te beperken.

Invoering vennootschapsbelasting (Vpb)-plicht voor gemeenten

Om te bepalen of en in welke mate deze wetgeving voor de gemeente Velsen leidt tot een extra financiële last moeten alle activiteiten van de gemeente worden getoetst aan het ondernemingsbegrip en moet een fiscaal dossier worden opgebouwd. De inventarisatie van de Vpb-plichtige activiteiten is door een fiscalist getoetst en kent een aantal onderwerpen met een fiscaal risico, zoals het "grondbedrijf" en 'kleinschalig opdrachtgeverschap'. Beide onderwerpen zijn ter toetsing aan de Belastingdienst voorgelegd. Op basis van de reactie van de belastingdienst kan het financiële risico worden gekwantificeerd en opgenomen in de begroting.

Grondexploitaties

Het risico voor de grondexploitaties wordt jaarlijks berekend in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) ten tijde van het opstellen van de jaarstukken. Het risico is opgebouwd uit diverse projectrisico's. De risico's inzake de grondexploitatie zijn in totaal te kwantificeren op € 1,0 mln, zoals toegelicht in de paragraaf Grondbeleid. Dit bedrag is afgedekt door de Algemene reserve grondbedrijf. Zie paragraaf grondbeleid.

Asbest algemeen

Voor de bekende asbestsaneringen is budget beschikbaar. Ondanks meerdere onderzoeken en inventarisaties blijft er een reële kans dat asbest wordt aangetroffen in gebouwen of in de openbare ruimte. De hoogte van dit risico is niet te kwantificeren.

Garanties / Borgstellingen / Achtervang borgstellingen

Dit is het risico dat een partij waarvoor Velsen borg staat niet meer aan zijn/haar verplichtingen kan voldoen. De gemeente Velsen staat borg voor leningen van diverse sportverenigingen tot een bedrag van € 563.000 (per 31-12-2018). Deze tellen voor 10% mee in het risico.

Hypotheke

De gemeente staat op basis van een oude regeling borg bij diverse banken voor hypothecaire leningen voor een bedrag van € 4,6 mln (per 31-12-2018).

III. Aanwezige weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van Velsen is opgebouwd uit de volgende elementen met bij genoemde bedragen:

(bedragen x € 1 mln)

Weerstandscapaciteit	Jaarstukken	Begroot	Jaarstukken	Begroot
	2017	2019	2018	2020
Algemene reserve	8,3	8,3	6,9	6,9
Algemene reserve grondbedrijf	1,2	1,2	1,5	1,5
* Resultaatbestemming jaarstukken t.g.v. Algemene Reserve	-	1,9	-	2,1
* Onttrekking Begrotingsresultaat		-1,1	-	-3,4
* Onttrekking 1e Bestuursrapportage		-2,4	-	-0,5
Oormerken A8/A9	-2,1	-2,1	-2,1	-2,1
Oormerken Visie op Velsen (besluit Perspectiefnota)	-	-	-	-
Onttrekking Algemene Reserve t.b.v. Stadsschouwburg	-1,5	-1,5	0,0	-
Onbenutte belastingcapaciteit	5,8	6,4	6,4	6,6
Post onvoorzien	0,8	0,8	0,9	0,4
Stille reserve	4,2	4,1	4,1	4,1
Beschikbare weerstandscapaciteit	16,6	15,6	17,7	15,6
Ratio weerstandsvermogen	1,9	2,1	2,1	1,8

Van de Algemene reserve wordt € 3,8 mln ingezet als incidentele dekking voor een sluitende meerjarenbegroting voor de jaren 2020 en 2022. Daardoor neemt de aanwezige weerstandscapaciteit af naar € 15 mln. Deze capaciteit is toereikend om alle benoemde risico's af te dekken, als deze zich tegelijkertijd voordoen.

IV. Financiële kengetallen

Het opnemen van kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie en vergelijkbaarheid. Hiermee wordt beoogd de raad in staat te stellen meer inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad bij de beoordeling van de financiële positie kan betrekken. De kengetallen leveren daarmee ook een bijdrage aan hun kaderstellende en controlerende rol. Het is voorgeschreven dat de begroting de volgende kengetallen bevat:

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit; woonlasten meerpersoonshuishoudens.

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

De kengetallen geven samen met de beoordeling van het weerstandsvermogen aan in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Velsen kent een **positief** financieel meerjarenperspectief. Hieronder volgt een overzicht met de ontwikkeling van de kengetallen met een doorkijk naar 2023.

	Omschrijving	Verloop kengetallen					
		Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1A	Netto schuldquote	91,96	106,62	97,16	97,90	101,03	99,25
1B	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	89,60	104,65	95,55	96,58	100,00	98,52
2.	Solvabiliteitsratio	22,96	16,54	16,85	14,96	13,21	11,85
3.	Kengetal grondexploitatie	3,74	3,06	2,01	1,34	0,68	0,67
4.	Structurele exploitatieruimte	1,12	0,78	0,08	0,95	0,34	0,50
5.	Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden	103,27	107,92	n.b.	n.b.	n.b.	107,92

Waardering van de kengetallen

Het gebruik van kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies of het Rijk. Wel heeft de Provincie Noord-Holland de kengetallen in drie categorieën ingedeeld, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest risicovol. Onderstaand is aangegeven in welke categorie van de Provincie Noord-Holland de kengetallen van Velsen zich bevinden. Overigens zegt één afzonderlijk kengetal niet alles. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien en ook over meerdere jaren.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	A. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
	B. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio		> 50%	20-50%	< 20%
3. Grondexploitatie		< 20%	20-35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte		> 0%	0	< 0%
5. Belastingcapaciteit		< 95%	95-105%	> 105%

* De scores voor de begroting 2020 van Velsen zijn weergegeven in de grijze vakjes.

Uit de combinatie van kengetallen komt naar voren, dat de financiële positie van Velsen niet onder druk staat.

1A Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuld geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

(Bedragen x €1.000)

	Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A	Vaste schulden	162.532	177.281	168.483	169.433	171.732	169.883
B	Netto vlottende schulden	14.250	23.549	23.481	22.437	23.156	23.024
C	Overlopende passiva	7.192	17.209	11.618	12.006	13.611	12.412
E	Uitzettingen < 1 jaar	20.288	23.549	23.481	22.437	23.156	23.024
F	Liquide middelen	31	889	603	508	667	593
G	Overlopende activa	4.782	8.737	6.122	6.547	7.136	6.602
H	Totale baten, exclusief mutaties reserves	172.768	173.394	178.447	178.128	175.725	176.430
Netto schuldquote (A+B+C-E-F-G)/H x 100%		91,96	106,62	97,16	97,90	101,03	99,25

Door het afnemen van de vaste schulden laat het meerjarenperspectief van de netto schuldquote een lichte daling zien. De netto schuldquote beweegt zich binnen de marges van categorie B.

1B Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt ook de netto schuldquote ook weergegeven, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

(Bedragen x €1.000)

	Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A	Vaste schulden	162.532	177.281	168.483	169.433	171.732	169.883
B	Netto vlottende schulden	14.250	23.549	23.481	22.437	23.156	23.024
C	Overlopende passiva	7.192	17.209	11.618	12.006	13.611	12.412
D	Financiële activa, cf art 36 BBV lid b, c, d, e en f	4079	3409	2877	2344	1811	1278
E	Uitzettingen < 1 jaar	20.288	23.549	23.481	22.437	23.156	23.024
F	Liquide middelen	31	889	603	508	667	593
G	Overlopende activa	4.782	8.737	6.122	6.547	7.136	6.602
H	Totale baten, exclusief mutaties reserves	172.768	173.394	178.447	178.128	175.725	176.430
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		89,60	104,65	95,55	96,58	100,00	98,52

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen blijft zich bewegen binnen de marges van categorie B

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat van baten en lasten. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te groter de weerbaarheid van de gemeente.

(Bedragen x €1.000)

	Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A	Eigen vermogen	56.580	42.949	43.612	39.779	35.854	31.632
B	Balanstotaal	246.418	259.686	258.858	265.939	271.485	266.872
Solvabiliteit A/B x 100%		22,96	16,54	16,85	14,96	13,21	11,85

Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het verwachte begrotingsresultaat. Het eigen vermogen daalt doordat de bestemmingsreserves de komende jaren veelal benut worden om de doelstellingen te realiseren voor met name het Sociaal Domein en de Visie op Velsen. Per saldo neemt daardoor de solvabiliteit af.

3. Grondexploitatie

Grondexploitatie kunnen een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van grond is van belang, omdat deze terugverdiend moet worden bij de verkoop.

(Bedragen x €1.000)

	Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A	Bouwgronden in exploitatie	6.462	5.302	3.578	2.391	1.188	1.188
B	Totale baten, exclusief mutaties reserves	172.779	173.394	178.447	178.128	175.725	176.430
Grondexploitatie A/B x 100%		3,74	3,06	2,01	1,34	0,68	0,67

Het vooruitzicht voor begroting 2020 en verder laat een positieve ontwikkeling zien. Het risico is klein en gaat richting nihil, het kengetal blijft daarmee ruim in categorie A.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te kijken naar het structurele evenwicht en de robuustheid van de begroting. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is beter in staat om in de toekomst tegenvallers op te vangen.

Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de eigen belastinginkomsten. Structurele lasten zijn bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Reserve mutaties zijn vrijwel allemaal incidenteel, met uitzondering van de onttrekking aan de reserve Kapitaallasten.

(Bedragen x €1.000)

	Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A	Totale structurele lasten	177.007	173.274	179.433	177.341	176.093	176.470
B	Totale structurele baten	178.531	174.221	179.144	178.603	176.255	176.775
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	439	423	369	356	343	180
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	842	827	796	783	770	757
E	Totale baten, exclusief mutaties reserves	172.779	173.394	178.447	178.128	175.725	176.430
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%		1,12	0,78	0,08	0,95	0,34	0,50

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten meer dan toereikend zijn om de structurele lasten te dekken en er ruimte is om tegenvallers op te vangen. Voor Velsen in het meerjarenperspectief positief en blijft daarbij in categorie A.

5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht in welke mate het voordoen van een financiële tegenvaller kan opgevangen door de belastingen te verhogen. Dit betreft de mate waarin de tarieven niet kostendekkend zijn en/of de maximale ruimte waarmee de OZB kan worden verhoogd. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig, door de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven. Het Coelo publiceert deze lasten jaarlijks.

De lokale woonlasten van een gezin bestaan uit: de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

	Omschrijving	Rekening 2015	Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	254	257	258	261	269	283
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	149	155	165	175	173	172
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	375	365	334	323	354	351
D	Eventuele heffingskorting	-	-	-	-	-	-
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	777	777	757	759	796	806
F*	Woonlasten landelijke gemiddelde voor een gezin	709	723	723	735	738	739
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde 2019 E/F x 100%	110	107	105	103	108	109

*Gezien het feit dat de woonlasten landelijke gemiddelde voor een gezin nog niet bekend zijn voor 2020 is uitgegaan van het landelijke gemiddelde van 2019.

Velsen heeft de afgelopen jaren een positieve ontwikkeling doorgemaakt op het gebied van de woonlasten. Velsen bevindt zich in categorie C voor de begroting 2020. Daarbij is een aandachtspunt dat de landelijke gemiddelde woonlasten voor 2020 niet zijn vastgesteld.